

కాశీచేను

లగ్గసర్దు అయిపోయి మనుగుడుపులు ఎత్తికట్టేసి పామియోనాలు దిండించి రికాలకెత్తించీసి వంటవాళ్ళు కాకళ్ళు మువ్వైదులు భజిండ్రిలు ఎవళ్ళవ్యాళ్ళకీళ్ళీసి ఎక్కడివక్కడ సద్దీసి పిల్లా పిల్లడూ ఆడబడుమని రేణిగుండు రైలికేసిచీనీ ఇంక ఇలా...గ ఒళ్ళు క్షణం కనుకు తీద్దామనుకున్నప్పుడు ఎర్రబెండలోన మీ పంధిట్టించి తలుపులు కొడతానీను ఎలాగున్నార పెదనానా? డొడ్డమ్మా? పెళ్ళివారనీసి ఇలాగ - పోచ్చేదని నన్ను మీలోన జను కట్టుకోకండి అలాగని మర్రేదని ఎడా పెట్టుకోకండి పలానా కాంవేందుల పిల్లడని అందనా వేసుకోకండి తెలిసట్టు విధించుకునీ పోకండి బనీను మానసిట్టుగుంటాననీసి స్నానం పానం ఒడ్డునకోకు తాంబూలం రప్పించు! నా కొత్త బట్టలు నాకీళ్ళి! ఆయ్యా! బాబుచేన్ను మనవివిడిరా అని బాబాకారం పడిపోకు ఒళ్ళు తెలికుండా పడుకున్నప్పుడు ఇలాంటి మధ్యనాళ్ళ అనేక రెండో కంటికి తెలికుండా కాశీ సుడిగీసేను ఇంటి పరుపు తీసేను అనుకుని నీకొద్దీలీకు డొడ్డమ్మా నన్ను మరిచిపోకు ఊరికే గెమునడూ పెట్టుకోకు పదిమంది కలిసి ఓట్రా ఎత్తాలు అనుకున్నప్పుడో ఒబ్బాద్దానివే కొట్టిసట్టు మూల్చా పడుకున్నప్పుడో నీతమ్మ డొడ్డా!.. అని కేకేసుకుంటూ ఉన్నట్టుండి ఒకపస్త్రాను ఉన్ననాడు ఉన్నాను లేస్తాడు లేను.

■ కనక ప్రసాద్

అభూతకల్పనల ‘మన్యభారతం’

‘**మన్యభారతం**’ కావ్యం గురించి ఏప్రిల్ 4, 2016నాటి ‘వివిధ’ సాహిత్య పేజీలో గుర్రం సీతారాములు రాసిన సుదీర్ఘ “పరిచయ వ్యాసం” పదివి ఆశ్చర్యం కలిగింది. వ్యాసకర్త సీతారాములు, ‘మన్యభారతం’ కావ్యకర్త చింతారీ మల్లయ్య ఎలియోస్ మూల్కల్ గెసునింపాల్సిన విషయాల ఏమిటంటే... తెలుగు సాహితీ ప్రపంచంలో వన్నె తగ్గని ప్రత్యేయ జ్ఞానపద సాహిత్యం. ఎలాంటి ఆధారాలు శాసనాలు అగుపించకపోయినా కేవలం నాటికాలపై వ్యక్తుల మాటలు పాటల ద్వారానే చైతన్యం నిండి నీలిని పంచేదా! ఉంటుంది.

ఇక మన్యభారతం విషయానికొస్తే... తెలుగు సాహిత్యానికి తలమానికన్నైన ‘మహాభారతాన్ని’ అవమానపర్చింది. మహాభారతం దాయాదుల పోరుగా ప్రారంభమై దర్శం గెలుపుగా పయనించి అనేక రాజదర్బాలను మానవతా విలువలను స్ఫూర్తిదాయకంగా అందించింది. మన్యభారతంలో అలాంటి రాజదర్బాలు మచ్చుకైనా కనిపించవు. ఒక సామంత రాజ్యంలోని రాజు కోటలో ఐదు పాత్రల మధ్య జరిగిన గలాటా ఇది. దీనిని 18ముళ్ళులు చేసే కేవలం శబ్ద అదబరాలతో, పద్యాలపంటి ఆక్షరాల గంపుతో వెయ్యి పద్యాలు పోగుపోసి ‘కావ్యంగా’ నామకరణం చేయబడింది.

ఈ అభూతకల్పన కథనం విషయానికొస్తే స్వేచ్ఛాప్రియుడైన రాజు సింగమరాయడు, స్త్రీలేలుడైన యువరాజు మేదినీ రాయడు, కుట్రలు కుంత్రాలు చేసే దుష్టబుద్ధి మంత్రి అగ్నిశర్మ, నిజాన్ని నిర్ణయంగా చెప్పలేని అసమర్థ దండనాయకుడు దారా అచ్చన్న నాయకుడు, కావ్యకర్త దృష్టిలో రాజుకు గౌరవ సలహాదారుడు, కావ్యానికి నాయకునిగా చిత్రితమైన అనధికార ప్రముఖుడు చింతారీ ముత్యం నాయకుడు, ఈ ఐదుగురు పాండవుల మాదిరి పాలన ప్రారంభించారు అంటాడు కావ్యకర్త. ఏ ఆర్థిక పదవి లేని ఒక అనధికార వ్యక్తి కావ్యకర్త ముత్తాతను ఆపాదించబట్టి చింతారీ ముత్యం నాయకుడు. ఇట్టిదీ ఉన్నతంగా చెప్పడమే కావ్యలక్ష్యంగా కడదాకా సాగుతుంది.

తమ వంశం గొప్పతనాన్ని చాటింపు వేసుకుని తాపత్రయంలో పడ్డ ‘మన్యభారత’ కావ్యకర్త రాజును రాజ్యం ఉండగానే నన్నానం స్వీకరింపజేసి వానప్రస్థాశ్రమం పంపించాడు. యువరాజును కాసుకోగో స్వర్ణసీమకు పంపించాడు ఎంతో నీతిమంతుడైన అనధికార ప్రముఖుడు చింతారీ ముత్యం నాయకుడు దుర్మార్గపు మంత్రి ‘అగ్నిశర్మ’ కుట్రలను ఎదుర్కోలేక పిరికితనంతో రాజ్యం విడిచి పారిపోవడానికి ప్రయత్నించడం, అది తెలిసిన మంత్రి అడ్డుతగలడం, అప్పుడు వానప్రస్థాశ్రమంలో ఉన్న రాజుకు విన్నవించుకోగా అతడు యువరాజుకు లేబ రానీ కుట్రపూరితుడైన అగ్నిశర్మను రాజ్య బహిష్కరణ చేయస్తాడు. ముగింపులో రాజ్యబహిష్టుతుడైన అగ్నిశర్మ అగ్రహారో వేళుతూ ముత్యం నాయకుడి కుటుంబీకుల ఇళ్లకు శపిస్తూ మంత్రికత్తిలో మట్టి చల్లబంతో ఆ కుటుంబాల వారికి కలరా సోకి వంశనాశనం జరుగుతుంది.

కాని ఆ సమయంలో వేరే ప్రాంతంలో ఉన్న ముత్యం నాయకుని కొడుకు చింతారీ మల్లన్న నాయకుడు అతని భార్య సమ్మళ్ళు బతికారు. అంటే అగ్నిశర్మ ముంత్రాలకు శాపవర్షాలకు వేరే ప్రాంతం వెళ్ళే శక్తి లేదన్నమాట! కుట్రపూరితుడు చింతారీ వంశాధ్యాలకు శత్రువు అయిన అగ్నిశర్మ వారి వంశాన్ని సంహారంగా జాననం చేయకుండా ఎలా ఉంటాడు? చివరకు తమ వంశ ప్రాభవం చూపుకునే తాపత్రయంలో కావ్యకర్త అగ్నిశర్మకు కుప్పమట్టిని ఆపాదించాడు. బతికి వున్న మల్లన్న నాయకుడు-సమ్మళ్ళు దంపతులకు ముడిబెంచిన ‘ముత్యం నాయకుడు’ కొడుకై పుడతాడు. అది తెలిసిన అగ్నిశర్మ పశ్చాత్తాపంతో ఆ బాలుణ్ణి తాకి తృప్తిగా మరణిస్తాడు. మళ్ళీ అన్నంచిన చినముత్యం నాయకుడిపై పాము పడగపడటం, విషయం తెలిసిన రాజు సింగమరాయుడు యువరాజు మేదినీరాయుడు అనంతచి ఆ బాలుడికి ఆశీస్సులు అందించడంతో కావ్యాన్ని ముగించి కావ్యకర్త తన ముత్తాత చరిత్రను సాహిత్య ప్రపంచానికి అందించానని భుజాలు చరుచుకున్నాడు.

అది చింతారీ ముత్యం నాయుడి మునిమనపడు చింతారీ మల్లయ్య సొంత కావ్యం! ఆయన ఇష్టం. కాని ఎంత “నిరాధారాల నిజ జ్ఞానపద కథ” అయినా దాని కంటూ ఒక సాగరత లేనప్పుడు అది ‘అక్షర లక్షల’ దుబారా అనిపిస్తుంది. జ్ఞానపదగారితో వీరులకు, ప్రజల కోసం పోరాడిన వ్యక్తులకు చోటుంటుంది. చర్ర ప్రాంత గిరిజనులు ఈ మడికోట రాజు అయిన మేదినీ రాయుడు పాలనను నేటికీ ఆరాపకాల నేటికీ రోజులుగా చెబుతూ అభిప్రీ “దెంగరాజు” అని పిలుస్తారు. ఆ అక్రమ పాలనలో చర్ర పరీరాహితప్రాంతానైన పెదమనీలేరు, చినమనీలేరు, తిమ్మాపురం గిరిజనగుండెలకు చెందిన ఎందరో గిరిజనయువకులు సైనికులుగా వెళ్ళిచాటికి చేసి, ఈ మడికోటలో జరిగిన యుద్ధాల్లో వీరమరణం పొందారు. అలా వీరమరణం పొందిన కురం మీరస్వామి అనే గిరిజన యోధునికి తిప్పాపురంలోని గిరిజనులు నేటికీ రాతిలోపన్ను రూపంలో పూజలు చేస్తారు. చర్ర మడికోటలో జరిగిన యుద్ధంలో వీరమరణం పొందిన తిమ్మాపురం గ్రామానికి చెందిన కురం మీరాస్వామి శవాన్ని రాత్రికి రాత్రి దివిటె వెలుతురు సాయంతో తన గుండెకు తరలించుకున్న అతని భార్య ఊరుకు తూర్పుదిక్కున వితిపేర్చి అప్ప నెయ్యి పోసి ఆ వీరస్నేనికునికి అంత్యక్రియలు చేసి భర్తతో పాటు చితిమంటల్ని ఆత్మావార్తి చేసుకొంది. ఈ గాథను నేటికీ తిమ్మాపురం గిరిజనపెద్దలంతా సగర్వంగా చెప్పుకుంటున్నారు. ఈ ఆనలైన గిరిజన వీరుల ప్రస్థావన ‘మన్యభారతంలో’ మచ్చుకైనా కనిపించదు.

భూస్వాములు, ధనికపద్ధాల వారి నుంచి నిరుపేదలనూ గిరిజనులనూ రక్షిస్తామనే నిజాయితీ భావాల గల ‘కమ్మానిజం’ మునుగులో కావ్యాల అల్లుతూ గతంలో ‘రామదాసు’ కావ్యం రానీ రామభక్తుల ఆగ్రహానికి గురైన ఈ చింతారీ మల్లయ్య ఎలియోస్ మాల్కల్గే ఇప్పుడు తన కల్పజాల్లిరచనకు ‘మన్యభారతం’ అని పేరుపెట్టారు.

చివరగా ఈ కావ్య “పరిచయ వ్యాసకర్త” గుర్రం సీతారాములు కూడా సినీమా డ్రైలర్ చూసి సినీమా గురించి అభిప్రాయం రాసినట్లుంది. ఇలాంటి చారిత్రక సంబంధిత అశాల గురించి రాసే సమయంలో స్థానికపరిస్థితులు బోగోళిక విషయాలు కూడా క్లుబ్బంగా పరిశీలించుకోవాలి. వ్యాసం చివర్లో “...మడికోట చారిత్రక వైభవం ఆ గర్భులు ముక్కోర్ని రోజులో అంబుషకు గురికావోతూన్నా” అన్నార. ఆయన దృష్టిలో భద్రాలపండు డివిజన్ అనగానే పాలపరం ముంపు ప్రాంతం అని ఆలోచన వచ్చి అలా కాశారు. పూర్వవానికి మంపు ప్రాంతం చందానికి తూర్పువైపు 40కిమీ ప్రాంతం ఈ మడికోట గల చర్ర ప్రాంతం భద్రాచలానికి ఉత్తరం వైపు 50కిమీ దూరంలో కల అంటి ప్రాంతంలో ఉంది. ఇలాంటి ప్రత్యక్ష నిశ్శాల పల్ల ఇలాంటి విలువైన విశేషణల విలువ మనకబాగుతుంది. నేటికాలంలో అసలే సాహితీప్రభ అంతంతమాత్రంగా ఉంటే ఇలాంటి ఆటూత కల్పనల పల్ల తెలుగు సాహిత్యాపై వెలుగులు మరింత మనకబారే ప్రమాదం ఉంది.

■ అమ్మిన శ్రీనివాసరాజు

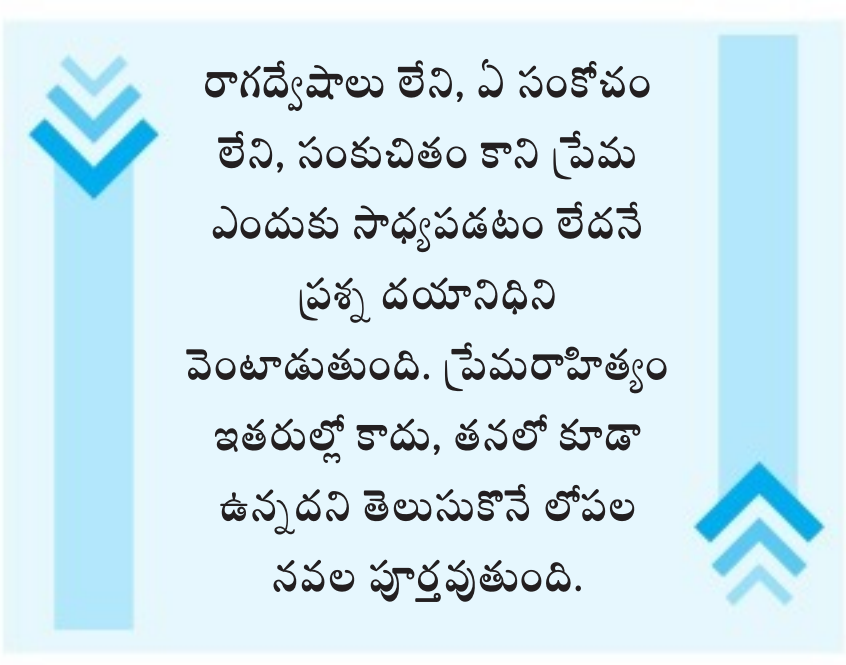
పురుషులు రెండే రెండు విధాలు. ఒకరు తండ్రి మాట జవదాటని బుద్ధివంతునిగా అదివత్త స్థానంలో ఉన్న విలువలకు లొంగిపోయే రంగు, రుచిలేని బతుకీడుస్తుంటారు. సమాజం విధించిన కట్టుబాట్లను వీరు జచ్చితంగా పాటిస్తారు. ఇతరులు పాటించేలా చూస్తారు. ఏ కాలంలో అయినా అధిక సంఖ్యాకులు వీరే. ఇంకోకరు స్వంత ఉనికి కోరుకుని అందుకు తపించి అవసరమైతే మర్రణపడి సాధించుకుంటారు. అధికారానికి తలపంచరు. తండ్రినే కాదు, సమాజాన్ని కూడా ధిక్కరిస్తారు. ఏ సమాజంలో అయినా వీరి సంఖ్య అత్యల్పం. చలం తన ‘మ్యూజింగ్స్’లో ఈ రెండు విధాల మగవాళ్ళ గురించి మనతో ముచ్చటీస్తూ, అప్పటిదాకా తనకు తెలియని, తన అనుభవంలోకి రాని మూలో వివెక్షన ఒక పురుషుడ్ని తాజాగా కనుగొన్నట్టు చెబుతాడు. అజోళ్ళలో, అంటే 1940 దశకంలో, విడుదలైన పెద్ద హిట్ హిందీ సినీమా ‘రత్న’లో కథానాయకుడి పాత్ర చిత్రణ చలం బావనలో ఈ నూతన మానవత్వి అవిష్కరింపజేసేంది. ‘రత్న’ో హీరో లొంగడు, అల్లా అని మర్రణ పడడు. ఉదాత్త కథానాయకుడే కానీ ఉధానీనుడు. డ్రేయిన్ కోసం తపిస్తాడు. కానీ పరించడు. స్థితప్రజ్ఞుని పలే వ్యవహరిస్తాడు. అకర్మ అతని జీవన విధానం. అయినా ఓడిపోడు. ఏమీ చేయకుండానే చివరకు అనుకున్నది సాధిస్తాడు. ధిక్కార స్వభావం కలిగివున్న రెబెల్ కన్నా ఈ అంతర్ముఖుడ్ని చలం ఇష్టపడతాడు. చలానికి ఈ మూడో మగమనిషిలో మధ్య మార్గీయుడు కనిపించాడు. వీరి అభిమతి పోనయ్యాకం. ఎందుకూ అంటే వీరి సంఖ్య అతిహాసము. చలం మనకు పరిచయం చేసిన ఈ మూడో మనిషికి

జీవిత చిత్రకారుడు బుచ్చిబాబు

ప్రతి రూపమే బుచ్చిబాబు అని మనం ప్రేమగా పిలుచుకునే శివరాజు వెంకట సుబ్బారావు. రెండు extremesని తోసిరాజనే మాధ్యమికుని చేతన, అంతశ్శేతన ఆయన అస్తిత్వాన్ని తీర్చిదిద్దాయి.

బుచ్చిబాబు నవల ‘చివరకు మిగలేది’ కథానాయకుడు దయానిధికి, శరత్చంద్ర చటర్జీ ప్రఖ్యాత నవల ‘శ్రీకాంత్’ కథానాయకుడికి మధ్య దగ్గరి పోలికలు ఉడటం విశేషం. దయానిధి వలే శ్రీకాంత్ కూడా గమ్మం లేని యాత్రికుడు. ఉధానీన ప్రేక్షకుడు, మానసిక దుర్బులుడు, స్వీయజీవన వ్యాఖ్యాత. దయానిధి వలే శ్రీకాంత్ మాతృభాయను కొరుకుంటాడు. స్త్రీ అతని జీవితంలో బలీయమైన ఆకర్షణ. జీవితంలో తారసపడిన స్త్రీలను ప్రేమిస్తాడు మోహిస్తాడు కూడా, కానీ కామించడు. శ్రీకాంత్ ప్యాగీబాయితో సహజీవనం గడిపినట్లే దయానిధి కోమలితో శాశ్వత సంబంధం ఏర్పరుచుకొని జీవిస్తాడు. కొంగొత్త అనుభవాల మీద తీరిన వ్యాపారం వున్నా, అనుభవ రాహిత్యమే అతడ్ని పరిస్పంది. అమలిన శృంగారం సహజాతమవుతుంది. చివరకు నిర్వికార చేతన స్వాభావికమై నిర్వికల్ప సమాధి స్థితిలో “తనలో తాను సమాధాపనడి, తనను తాను స్వీకరించి కౌగిలించుకొని ఏకమయ్యాడు.” బుచ్చిబాబు దయానిధి మాత్రమే కాదు, శ్రీకాంత్ కూడా.

తెలుగునాట అధునికత ప్రవేశించిన మలినాళ్ళలో రచనా వ్యాసంగానికి పూనుకొన్న రచయిత బుచ్చిబాబు. కందుకూరి, గురజాడలతో మొదలైన అధునికత అప్పటికే చలం, కృష్ణశాస్త్రి, కడపటిగంటిలను దాటేసి ముందుకు సాగుతున్నది. బుచ్చిబాబు కలం పట్టేనాటికే మహాకవి శ్రీశ్రీ కవిత్వం కలకలం సృష్టిస్తున్నది. తెలుగునాట విద్యావ్యూహికి పేరుగన్న ఉభయంకదావరి జిల్లాల్లో ఒకప్రేసే దక్షిణకోస్తా ముఖద్వారం పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఎలూరులో ఆదువేల నియోగి బ్రాహ్మణ మధ్యతరగతి కుటుంబంలో పుట్టిపెరిగిన బుచ్చిబాబు రచయితగా అదే నియోగి బ్రాహ్మణ మధ్యతరగతి విలువలను తిరస్కరించటం ఓ వైవిధి. వైవిధి మాత్రమే కాదు అత్యంత సహజం కూడా. ఇంతవకొన్నాక్క మునుపే చలం, కుటుంబరావులు ఈ పనిని అరంభించి నిరంతరాయంగా కొనసాగిస్తున్నారు. కానీ తేడా ఏమిటంటే బాళ్ళిద్దరూ బహిర్గతం చేస్తున్నది బాహ్య ప్రపంచాన్ని, దాని నీడలను. బుచ్చిబాబు అందుకు భిన్నంగా ఆ ప్రపంచం తాలాకు అంతలోకాలను అన్వేషించాడు. అంతరంగాన్ని బహిరంగపరిచాడు. నియోగి సామాజిక నేపథ్యం నుంచి వచ్చిన రచయితలు తెలుగు సాహిత్యంలోకి సాహిత్యకర్త ప్రయోజనాలాశిని రావటం వలన, వారి ఆదివత్తం కూడా అధికం కావటం వలన సాహిత్యం కోలుకోలేనంతగా నష్టమైయింది. ప్రచారార్థాటం అమితహళ్ళలో ఉండే ఈ సాహిత్యానికి చదివినే శక్తి లేనందున పాఠశాపథ కనుమరుగైపోయింది. బుచ్చిబాబు

నంది పురస్కారాల్లో ఉత్తమగ్రంథ ప్రహసనం

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నాటక రంగంలోని అనిశ్చితిని తొలగించి మరిన్ని ఉత్తమ నాటకాలు రావడానికి తమ పంతుగా కృషిచేస్తామని నంది బహూమతులునగదు బహూమతులు ప్రకటించింది. బీటీఆర్‌పాటుగా నాటక రంగంలో రచించిన తెలుగు పుస్తకానికి నంది బహూమతి, నగదు బహూమతిని ప్రకటించింది. 2015 సంవత్సరానికి- ఆ సంవత్సరంలో ప్రచురించిన పుస్తకాలు ఈ బహూమతికి అర్హమైనవి. రచయితలు ఆన్‌లైన్‌లో నవంబరు 16, 2015 లోపు దరఖాస్తుతో పాటు రూ.400రునుము, ఆర్ ప్రతుల పుస్తకాలు పంపాలి.

2015 సంవత్సరానికి శ్రీపైడిపాల రచించిన ‘ఆత్రేయ నాటక ప్రస్థానం’ పుస్తకానికి 2016 జనవరిలో తిరుపతిలో జరిగిన నంది నాటకోత్సవాలలో ఉత్తమగ్రంథంగా బహూమతి ప్రకటించారు. ఈ పుస్తకం డిసెంబరు 2015లో ప్రచురితమైంది. రచయిత ఈ పుస్తకంలో తన మాట డిసెంబరు 6, 2015న రానీట్లు ముద్రించారు. 2015 సెంబరు 16లోపల ఈ పుస్తకప్రతులు దరఖాస్తుతో పాటు అందలేదని, ఈ పుస్తకాన్ని పోటీకి ఎలా స్వీకరించారని ‘ఏపీ పీవ్స్, టీపీ ఆండ్ డియేటర్ డెవలెప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్’ సంచాలకులను సమాచారహక్కు చట్ట పరిధిలో ప్రశ్నించగా, దరఖాస్తు 2015 నవంబరు 16న అందింది, పుస్తకాలు 2015 డిసెంబరులో (తేదీ చెప్పలేదు), అధ్యయని సెలవిస్తూ, 2015లో ప్రచురింపబడ్డ పుస్తకం గనుక పోటీకి పరిగణించామని రాకహక్కురంగా 25.04.2016న తెలిపారు. పైసమాచారాన్ని బట్టి దరఖాస్తుతో పాటు జతపర్మాల్సిన ఆరు ప్రతుల పుస్తకాలు జతపర్చలేదని పరోక్షంగా ఒప్పుకుంటూ 2015లో పుస్తకం ప్రచురింపబడ్డది గనుక

కవిత్వం 2015

కవి, విమర్శకుడు దర్శకయనం శ్రీనివాసరావు సంపాదకత్వంలో 2015 సంవత్సరంలో వెలువడిన ఉత్తమ కవిత్వంతో రూపొందిన కవిత్వం-2015’ సంకలనానికి నేడు (జూన్ 13) నాయత్తం గిగిలులకు హైదరాబాద్‌లోని తెలంగాణ సారస్వతపరిషత్‌లో అవీష్కరణ జరుగుతుంది. పరిషత్‌ అధ్యక్షుడు డా. సి. నారాయణరెడ్డి తన ఛాంబర్‌లో ఈ కవితా సంకలనాన్ని అవిష్కరిస్తాడు. వివరాలకు 9440419099.

■ దర్శకయనం శ్రీనివాసారావు

■ మొజాయిక్/ సహృదయ సాహితీ

ఒక్కరే ఇందుకు మినహాయింపు. గురజాడ స్ఫుష్టించిన ఆది కరణము, కరణీకానికి పెట్టింది పేరైన రామపువంతులుకు దయానిధి రూపంలో ప్రతిధ్వంద్వని స్ఫుష్టించడం బుచ్చిబాబుకే చెల్లింది.

రచయితగా బుచ్చిబాబును స్వీయదార్పనికత ముందుకు నడిపించింది. ఆధునికత-మోడర్నిజం మానవ చేతనలో తెచ్చిన మార్పులను, వాటి పర్యవసానాలను, పరిమితులను శోధించిన జిజ్ఞాసి కావటం ఆయన రచనలకు ఆధునికాంతర చేతనను సమకూర్చిపెట్టింది. ఉదార, ఉపయుక్త, ఫలితప్రాధాన్య (ప్రాగ్మాటిజం), ప్రజాస్వామిక, సామ్య, అభివృద్ధి, వినిమయ వాదాల డౌలతనం, యాంత్రికతలపై గల అపమాహన ఆయా ఇజాల వల్ల జరిగిన చెడును గుర్తించేలా చేసింది. బోతకవాంఠ మునుగులో మనుగడ సాగిస్తోన్న శాస్త్రీయదావము విశ్వతత్వాన్ని, బావజాలంగా అది చేయగల చెడును తెలుగు పాఠశలోకానికి ఎరుకపరచిన తొట్టతొలి మేధావి బుచ్చిబాబు. చలం అప్పటికే ఈ పని ఒక మేర చేస్తున్నా దాన్ని, దాని అసలు రూపాన్ని మన ముందుంచిన బ్యాటి బుచ్చిబాబుకే దక్కుతుంది. అధునికత శాస్త్ర సాంకేతిక పరంగా మానవ జీవనంలో స్పష్టించగల విధ్యంసాన్ని విశాళనాన్ని అందరికన్నా ముందు చెప్పి అందరినీ అప్రమత్తం చేశాడు. ఆధునికత తాలాకు కుట్రస్వభావాన్ని మొట్టమొదట బట్టబయలు చేసిన ఇద్దరిలో ఒకరిగా (వేరొకరు చలం) నిలిచాడు.

“ప్రేమించడానికి నమయం చాలడం లేదు, ఇక డ్యేషించడానికి తాచెక్కదా?” అంటుంది సూఫీ కవయిత్రి రూమీయా. ఆస్కార్‌లైట్‌ కూడా

జీవిత చిత్రకారుడు బుచ్చిబాబు

ఈమాటే అంటాడు. కాని, అధునిక యుగంలో మనుష్యుల మధ్య ఆ ప్రేమ కరువైంది. ప్రేమించలేకపోవడం పెనుజ్ఞాప్యంగా మారింది. ప్రేమను పొంద లేకపోవడం నిత్యకృత్యమైంది. ఈ ప్రేమరాహిత్యాన్ని ‘చివరికి మిగలేది’లో సూక్ష్మస్థాయిలో పరిశోధిస్తాడు బుచ్చిబాబు. రాగధ్యేషాలు లేని, ఏ సంకోచం లేని, సంకుచితకాని ప్రేమ ఎందుకు సాధ్యపడటం లేదనే ప్రశ్న దయానిధిని వెంటాడుతుంది. ప్రేమరాహిత్యం ఇతరుల్లో కాదు, తనలో కూడా ఉన్నదని తెలుసుకొని లోపల నవల పూర్తవుతుంది. దయానిధి అనుభవ రాహిత్యానికి మూలాలు ప్రేమరాహిత్యంలోనే దాగి ఉన్నాయి. ప్రేమకూ, డ్యేషానికి మధ్య పేడుకుపోయిన పొరలు మాయపొరలు అనేక అనే గ్రహింపు దయానిధిని అవేతన, అకర్మ స్థితిలోకి తోసేస్తుంది. ప్రేమ లభ్యం కాని సందర్భంలో మనిషి సౌందర్యాన్ని శోణు వేడుకుంటాడు. ప్రకృతి సౌందర్యమే కాదు, స్త్రీ సౌందర్యం కూడా అసభవల తావులేని ఆరాధనకే పరిమితం. అందుకే దయానిధి సౌందర్యారాధన చూపుతే పరిమితమవుతుంది. బాహ్య రూపానికి/ సౌందర్యానికి ప్రాధాన్యం ఉండే ఆరాధన ఏకపక్షం. అవతలి మనిషిని నిరసనగా వికాశకనం. ప్రేమ బావనను సంశయవృ ఎదురేట్టటం వలన ఏర్పడే సంకటస్థితి. సౌందర్యంలో సదా డాక్యుండామని చూసినా అది సాగదు, దాగదు. సౌందర్యం ఎల్లకాలం రక్షించదు, రక్షించలేదు కూడా. మనకిష్టలేని మనుషులు కిక్కిరిసి ఉండే చోటాకి చినిగిపోతుంటుంది. అప్పుడిక జీవన వాస్తవికతను ముఖామఖీ ఎదుర్కోక తప్పనిస్థితి ఏర్పడుతుంది. జీవితం అనుభవానికి అవకాశాలను ఎదుట నిలిపి ఆకర్షిస్తుంది. కానీ తెలిని భయం గుండెలో గూడుకట్టుకొన్న మనిషి అనుభవాన్ని స్వీకరించే అర్హత కోల్పోతాడు. మనుషుల్లో ఎదురయ్యే అనుభవాన్ని తప్పించుకోవాలని చూస్తాడు. కానీ అప్పుడు డాక్టోపటానికి చోటు ఉండదు. సంతోషకలం

జీవిత చిత్రకారుడు బుచ్చిబాబు

పోటీకి స్వీకరించామని సమాధానమిచ్చారు. దరఖాస్తు చేరాల్సిన గడువు ముగిసిన నెల తర్వాత పుస్తకాలు పచ్చినప్పుడు దాన్ని ఎలా స్వీకరిస్తాలో విజ్ఞాలు చెప్పాలి.

నంది బహూమతి పొందిన శ్రీపైడిపాల ‘ఆత్రేయ నాటక ప్రస్థానం’ పుస్తకాన్ని పరిశీలిద్దాం. ఈ పుస్తకానికి డా. పైడిపాల పేరుగాకుండా వేరే ఎవరి పేరైనా పుట్టి నాటక సాహిత్యక్రియలు వెంటనే ఇది పైడిపాలరూప 1985లో ప్రచురించిన ‘ఆత్రేయ నాటకాలు-పూర్వపరాలు’ అనే పుస్తకానికి కాఫీ అని గగ్గెలు పెట్టేవారు. ఇందులో పున్నదీ అయిదో లేదేది- ముఖచిత్రం కొత్తది, పత్రిక కోసం పైడిపాలగారి ఇంటర్వ్యూ (8.9.1989), శ్రీమతి పద్మావతీ ఆత్రేయగారితో ఇంటర్వ్యూ (13.9.2014), ఆత్రేయ అర్చాంగికి రాసిన రెండు ఉత్తరాలు, నల్లెల నాటి నాటకరంగం గురించిన వివరణ, శ్రీ గొల్లపూడి మారుతిరావు గారి ‘ఆచార్య ఆత్రేయ-ఒక పరిశీలన’ (2015), సంపుటిలోని వివరాలను అవనరమైన చోట ఒకటి రెండు వ్యాసాలలో మానించడం. అంటే ఇది ‘ఆత్రేయ నాటకాలు-పూర్వపరాలు’ (ఎంపిల్ నీ డిస్కాంత్ వ్యాసం) రెండవ ముద్రణతో కావాల్సిన మార్పులూ చేర్పులతో ప్రచురింపబడ్డ ‘ఆత్రేయ నాటక ప్రస్థానం’ సరికొత్త పాత ‘ఆత్రేయ నాటకాలు-పూర్వపరాలు’గా పరిగణించవచ్చు. మరి ఈ పునశ్చరణ లేదా పునర్ముద్ర పుస్తకాన్ని కొత్త పుస్తకంగా ఎలా పరిగణించారు? బహూమతి ఎలా ప్రకటించారు? పైగా ఇది ప్రభుత్వ సంస్థ నిర్మాకం. దీన్ని రచయితలు, నాటక సమాజాలు, సాహితీ సంస్థలు, కళాకారులు ఖండించాలి, నిరసించాలి.

■ వారాల కృష్ణమూర్తి

మెట్టు మురళీధర కథా సంపుటి ‘అవిత్యాసం’ అవిష్కారం పూర్వకొండలోని అట్న కాల్జి సెమినార్ హాల్‌లో ‘చెలిమి’ సాహిత్య సాంస్కృతిక వేదిక గ్రంథాలయం ఏసీ హోల్స్ ప్రత్యేక సాహితీ సభ నాయత్తం గిగిలులకు, నవకు శేఖరమంత్రి ప్రభాకరరావు సాగితం పలుకుతారు. ఎల్‌ఆర్ స్వామి అధ్యక్షత వహిస్తారు. ఆచార్య యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్ ముఖ్య అధికాగా హాజరవుతారు. ఈ సందర్భంగా ఇదే రోజు ఉదయం 10.30గంటలకు బీసీలేడోలో శ్రీశ్రీ విగ్రహం పద్మ పుష్పాంజలి కార్యక్రమం ఉంటుంది.

■ మెట్ట రవీందర్

అంతకన్నా ఉండదు. ప్రేమరాహిత్యం ఫలితంగా నెలకొన్న అనుభవరాహిత్యం మనిషి జీవితను ముందుకు సాగిస్తుంది. ఒంటరి కాలాగారంలో బంధించివేస్తుంది. జీవప్రక్రియను స్తంభింపజేస్తుంది. అయితే ఈ స్థితి చిరకాలం సాగదు. ఏదో ఒకరోజు సరివర్తనకు దారులు వేసే ఆ క్షణం రాకపోదు. పరోకమైన మార్పు సంభవించటానికి అనువైన పరిస్థితి అప్పటికి కాని ఉత్పన్నం కాదు.

“రాళ్ళ నీమి”లో మజ్రాల వేటకు బయలుదేరి వెళ్ళడం దయానిధి జీవితంలో అటువంటి మార్పునకు నాంది. “ప్రేమంటే ఇద్దరూ ఒక్కరిగా ఉండే కలిసి

జీవిత చిత్రకారుడు బుచ్చిబాబు

రచయితగా బుచ్చిబాబును స్వీయదార్పనికత ముందుకు నడిపించింది. మోడర్నిజం మానవ చేతనలో తెచ్చిన మార్పులను, వాటి పర్యవసానాలను శోధించిన జిజ్ఞాసి కావటం ఆయన రచనలకు ఆధునికాంతర చేతనను సమకూర్చింది. ఉదార, ఉపయుక్త, ఫలితప్రాధాన్య, ప్రజాస్వామిక, సామ్య, అభివృద్ధి, వినిమయ వాదాల డౌలతనం, యాంత్రికతలపై గల అపమాహన ఆయా ఇజాలవల్ల జరిగిన చెడును గుర్తించేలా చేసింది.

జీవిత చిత్రకారుడు బుచ్చిబాబు

సంతోషపడి, ఇతరులకు సహాయపడి వారిని కూడా సంతోషపెట్టడం”- ప్రేమకు కోమలి ఇచ్చిన నిర్దవనం ఇదీ. కాని దయానిధికి చర్య అవసరం లేని, చర్యకు పురికొల్పని ప్రేమ కావాలి. శరీరంతో పరిచయం లేని ప్రేమ కావాలి. ప్రేమించుకోడానికి దయానిధి రెండు పరతులు విధిస్తాడు.

మొదటిది ఒకరికొకరు అర్థం కాకపోవడం, రెండవది శరీర సంబంధం లేకపోవడం. కోమలి అందుకు ముందు ఒప్పుకోదు. తర్వాత పాక్షికంగా, చివరకు పూర్తిగా ఒప్పుకుంటుంది. కోస్తా రాయలసీమ ప్రాంతాల మధ్య చారిత్రకంగా నెలకొని ఉన్న వైషమ్యాలు పెచ్చరిల్లి ‘ప్రళయం’ పచ్చి అంతా ముంచే